

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES
AKADĒMISKĀS BIBLIOTĒKAS
STARPNOZARU PĒTNIECĪBA

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES
UN FILOZOFIJAS
FAKULTĀTE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES 102. GADSKĀRTU ATZĪMĒJOT!
LU AKADĒMISKĀS BIBLIOTĒKAS 500 GADUS GAIDOT!

STARPTAUTISKA STARPDISCIPLINĀRA KONFERENCE - DISKUSIJA

BIBLIOTĒKA UN PERSONĪBA

INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY CONFERENCE - DISCUSSION

LIBRARY AND PERSONALITY

2021. gada 7. oktobris

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka

Programma

Kopsavilkumu krājums

Latvijas Universitātes Akadēmiskā
bibliotēka

Latvijas Universitātes Vēstures un
filozofijas fakultāte

Latvijas Universitātes 102. gadskārtu atzīmējot!

LU Akadēmiskās bibliotēkas 500 gadus gaidot!

Starptautiska starpdisciplināra konference-diskusija “**Bibliotēka un personība**”
International Interdisciplinary Conference-Discussion “**Library and Personality**”

2021. gada 7. oktobrī 10:00–15:00

Konferences zinātniskā redakolēģija:

Dr. phil. Ineta Kivle / LU

Dr. phil. Raivis Bičevskis / LU

Dr. philol. Viesturs Zanders / LNB

Kaspars Renners / Potsdamas Universitāte

Dizains, makets: **Vija France**

Latviešu tekstu redaktore: **Vīta Aišpure**

Angļu tekstu redaktore: **Andra Damberga**

Krājuma sastādītāji:

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, Starpnozaru pētniecības centrs, vadītāja

Dr. phil. Ineta Kivle

Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte, Filozofijas un ētikas nodaļa, vadītājs

Dr. phil. Raivis Bičevskis

Konferences organizētāji un sadarbības partneri:

LU Akadēmiskā bibliotēka

LU Vēstures un filozofijas fakultāte

Fundamentālo un lietišķo pētījumu projekts “*Institutum Herderianum Rigense: Herdera institūts Rīgā kā zinātnes tīkls Eiropas zinātnes tīklojumā*” (LZP reģistrācijas

Nr. lzp-2020/2-0083, LU reģistrācijas Nr. LZP2020/9)

Valsts pētījumu programmas “Latviešu valoda” 6.1. apakšprojekts “Valodas ontoloģija”

FuCuHe. *The Future of Cultural Heritage in Modern Europe / Die Zukunft des kulturellen*

Erbes im modernen Europa

ISBN 978-9984-844-10-7

LATVIJAS
UNIVERSITĀTE

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
VĒSTURES
UN FILOZOFIJAS
FAKULTĀTE

HelnRi FuCuHe

IF YOU HAVE A GARDEN AND A LIBRARY,
YOU HAVE EVERYTHING YOU NEED

JA JUMS IR DĀRZS UN BIBLIOTĒKA,
JUMS IR VISS NEPIECIEŠAMĀIS

*Citāts no Cicerona vēstules draugam
Varronam 46. g. pr. Kr.*

6. gs. pr. Kr.

Gotfrīds Vilhelms Leibnics (1646—1716)

Imanuels Kants (1724—1804)

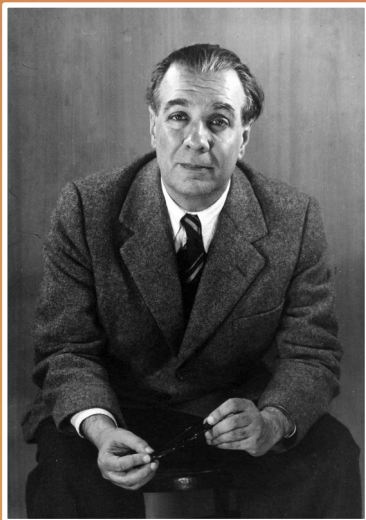
Džakomo Kazanova (1725—1798)

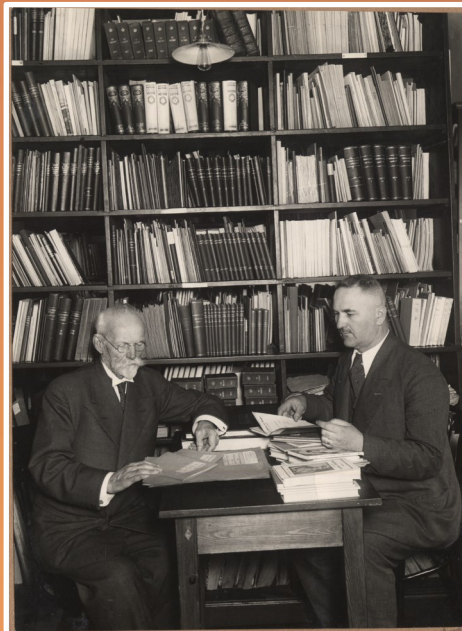
Johans Gotfrīds Herders (1744—1803)

Johans Volfgangs Gēte (1749—1832)

Horhe Luiss Borhess (1899—1986)

Jānis Misiņš (1862—1944)

Kārlis Egle (1887—1974)

Aicinām Latvijas Universitātes Akadēmiskajā bibliotēkā un Vēstures un filozofijas fakultātē uz dialogu ar intelektu, senatni un modernitāti!

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, dibināta 1524. gadā, gatavojas 500 gadu jubilejas svinībām un lepojas ar piederību Latvijas Universitātei. Starptautiskā starpdisciplinārā konference “Bibliotēka un personība” ir nozīmīgs Latvijas Universitātes un LU Akadēmiskās bibliotēkas notikums. Tas vieno bibliotekārus, filosofus un vēsturniekus kopīgā diskusijā. Šī pasākuma iniciatori, LU Akadēmiskā bibliotēka un Vēstures un filozofijas fakultāte, gadu garumā ir īstenojuši kopīgus pētnieciskos projektus – konferences, publikācijas, izstādes –, kuros diskutējot tiek gūtas jaunas atziņas un idejas turpmākajai sadarbībai. Īpaši tas aktualizējas līdz ar LU Akadēmiskās bibliotēkas Starpnozaru pētniecības centra izveidi un ar Filozofijas un ētikas nodaļas piesaisti kopīgos projektos. Konference “Bibliotēka un personība” ir 5. starpdisciplinārā konference, kurā bibliotēka, grāmata, teksts, attēls, krājums, cilvēki tiek skatīti no dažādu nozaru un pieredžu skatpunktiem. Šajā diskusijā tiks runāts par lielajām pasaules figūrām – bibliotekāriem Antīkajā kultūrā, Apgaismībā un mūsdienās, par Latvijas bibliotēku personībām un viņu devumu. 2021. gadā nozīmīga gadskārta ir atzīmējama ilggadīgajam LU Akadēmiskās bibliotēkas darbiniekam un literatūrzinātniekam Ojāram Zanderam (1931 – 2018). Viņa ieguldījumam Latvijas kultūrā tiks veltīta atsevišķa sekcija. Vai diskusija rehabilitēs personības un cilvēku nozīmi sabiedrībā, bibliotēkā un zinātnē?

Mūsdienu dzīvi, izglītību, zinātni, kultūru arvien vairāk ietekmē digitālajā pasaulē valdošie fluidie procesi, atvērtās piekļuves dati un attālinātā saziņa. Bet ikvienai izglītības un zinātnes iestādei, bibliotēkai ir dotas arvien jaunas iespējas meklēt savus attīstības ceļus. LU Vēstures un filozofijas fakultāte lepojas ar konkurētspējīgu pētniecību, savukārt LU Akadēmiskā bibliotēka – ar atvērtību un divām Eiropas nozīmes kolekcijām: *Bibliotheca Rigensis* (dibināta 1524. gadā) un *Misiņa bibliotēka* (dibināta 1885. gadā).

LU Akadēmiskā bibliotēka

LU Vēstures un filozofijas fakultāte

Welcome Address

The Academic Library of the University of Latvia, founded in 1524, approaches its 500th anniversary celebrations and is proud to belong to the University of Latvia. The international interdisciplinary conference “Library and Personality” is a remarkable event of the University of Latvia and the Academic Library. It unites librarians, philosophers and historians in a joint discussion. The initiators of this event, the University of Latvia Academic Library and the Faculty of History and Philosophy, have been implementing joint research projects for many years, which have resulted in conferences, publications, exhibitions, engendering new insights and ideas for future cooperation through discussion. The co-operation has gained a particular relevance with the establishment of the Interdisciplinary Research Centre of Academic Library of the University of Latvia and its co-operation with the Department of Philosophy and Ethics. The conference “Library and Personality” is the 5th Interdisciplinary Conference, where the library, book, text, image, collection, people are viewed from the perspectives of different fields and experiences. In this discussion, we will talk about the distinguished figures of the world – librarians in ancient culture, the Enlightenment and today, about the personalities in Latvian libraries and their contribution. In 2021, a long-term scholar of the Academic Library of the University of Latvia, Ojārs Zanders (1931 - 2018), has a significant anniversary. A separate section will be dedicated to his contribution to Latvian culture. Will the discussion “rehabilitate” the role of personalities and people in society, the library and science?

Modern life, education, science, culture are increasingly influenced by the fluid processes, open access data and remote communication ruling the digital world. Yet every educational and scientific institution, the library, is also given new opportunities to seek its own paths of development. The Faculty of History and Philosophy of the University of Latvia prides itself in its competitive research and the Academic Library – its openness and two collections of European significance: *Bibliotheca Rigensis* (founded in 1524) and *Misiņš Library* (founded in 1885).

Academic Library of the University of Latvia
Faculty of History and Philosophy of the University of Latvia

PROGRAMMA

BIBLIOTĒKA UN PERSONĪBA

7. OKTOBRĪ 10:00–15:00

Starptautiska starpdisciplināra konference-diskusija

LU AKADĒMISKAJĀ BIBLIOTĒKĀ, RĪGĀ, RŪPNIECĪBAS IELĀ 10

10:00 – 10:10 INETA KIVLE, RAVIS BIČEVSKIS leadvārdi
VENTA KOCERE Konferences atklāšana

I. PASAULES MĒROGA FIGŪRAS: FILOSOFI — BIBLIOTEKĀRI

Sekcijas vadītājs: ANDRIS LEVĀNS

10:10 – 10:30 RAVIS BIČEVSKIS Filsofa bibliotēka — no Artemīdas tempļa līdz internetam
10:30 – 10:50 KASPARS RENNERS Herders un bibliotēka
10:50 – 11:10 RIHARDS KŪLIS Imanuels Kants, bibliotēka un rietumu racionālisms
11:10 – 11:30 ILZE GARDA Vīnes bibliotekārs Roberts Mūzils un neizlasīto grāmatu fenomēns
11:30 – 12:00 DISKUSIJA
12:00 – 12:20 KAFIJA

II. PERSONĪBAS, KAS GLĀBJ UN VEIDO BIBLIOTĒKAS. LATVIJAS PIEREDZE

OJĀRA ZANDERA 90. GADSKĀRTA

Sekcijas vadītāja: INETA KIVLE

12:20 – 12:40 VIESTURS ZANDERS Dažas skices Ojāra Zandera portretam
12:40 – 13:00 VENTA KOCERE Ojāra Zandera darba gadi bibliotēkā
13:00 – 13:20 DISKUSIJA
13:20 – 13:40 KAFIJA

LATVIJAS BIBLIOTEKĀRI — PERSONĪBAS

Sekcijas vadītāja: VENTA KOCERE

13:40 – 14:00 LINDA ELTERMANE Kārlis Egle: Misiņa bibliotēkas direktors un...
14:00 – 14:20 AIJA TAIMIŅA Rīgas pilsētas bibliotēkas bibliotekāre un tulkotāja Ņina Ozoliņa (1907—1989)
14:20 – 14:40 JANA DREIMANE Mācītājs, bibliotekārs, bibliofils Gustavs Šaurums
14:40 – 15:00 DISKUSIJA

NOSLĒGUMS

LIBRARY AND PERSONALITY

OCTOBER 7, 10:00–15:00

International Interdisciplinary Conference-Discussion

ACADEMIC LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF LATVIA, RĪGA RUPNIECĪBAS STREET 10

10:00 – 10:10	INETA KIVLE, RAVIS BIČEVSKIS VENTA KOCERE	Introductory Speech Opening Address
---------------	--	--

I. WORLD FIGURES: PHILOSOPHERS — LIBRARIANS

Moderator: ANDRIS LEVĀNS

10:10 – 10:30	RAVIS BIČEVSKIS	Philosopher's Library — from the Temple of Artemis to the Internet
10:30 – 10:50	KASPARS RENNERS	Herder and Library
10:50 – 11:10	RIHARDS KŪLIS	I. Kant, Library and Western Rationalism
11:10 – 11:30	ILZE GARDA	The Vienesse Librarian Robert Musil and the Phenomenon of the Unread Books
11:30 – 12:00	DISCUSSION	
12:00 – 12:20	COFFEE	

II. PERSONALITIES WHO SAVE AND BUILD LIBRARIES. LATVIAN EXPERIENCE

THE 90th ANNIVERSARY OF OJĀRS ZANDERS

Moderator: INETA KIVLE

12:20 – 12:40	VIESTURS ZANDERS	Outlining the Personality of Ojārs Zanders
12:40 – 13:00	VENTA KOCERE	Library Years of Ojārs Zanders
13:00 – 13:20	DISKUSIJA	
13:20 – 13:40	COFFEE	

LATVIAN LIBRARIANS — PERSONALITIES

Moderator: VENTA KOCERE

13:40 – 14:00	LINDA ELTERMANE	Kārlis Egle: Director of Misiņš Library and...
14:00 – 14:20	AIJA TAIMIŅA	Ņina Ozoliņa (1907—1989), Former Librarian of the Riga City Library and Translator
14:20 – 14:40	JANA DREIMANE	Latvian Pastor, Librarian, Bibliophile Gustavs Šaurums
14:40 – 15:00	DISCUSSION	

CONCLUSION

AUTORI
AUTHORS

AUTORI

Raivis Bičevskis – *Dr. phil.*, LU profesors, Vēstures un filozofijas fakultātes Filozofijas un ētikas nodaļas vadītājs, raivis.bicevskis@lu.lv

Jana Dreimane – *Dr. philol.*, LNB Letonikas un Baltijas centra vadošā pētniece, Jana.Dreimane@lnb.lv

Linda Eltermane – *Mg. philol.*, LU Akadēmiskās bibliotēkas Starpkultūru dialoga centra vadītāja, linda.eltermane@lu.lv

Ilze Garda – *Mag. art.*, LU Akadēmiskās bibliotēkas Austrijas bibliotēkas un Šveices lasītavas vadītāja, ilze.garda@lu.lv

Ineta Kivle – *Dr. phil.*, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktora vietniece, Starpnozaru pētniecības centra vadītāja, vadošā pētniece, ineta.kivle@lu.lv

Venta Kocere – *Dr. h.c.philol.*, LU Akadēmiskās bibliotēkas direktore, venta.kocere@lu.lv

Andris Levāns – *Dr.hist.*, LU profesors, Vēstures un filozofijas fakultātes Vēstures un arheoloģijas nodaļas vadītājs, andris.levans@lu.lv

Rihards Kūlis – *Dr. phil.*, LU profesors, rihards.kulis@gmail.com

Kaspars Renners – Potsdamas Universitātes Apgaismības kultūru profesūras zinātniskais līdzstrādnieks un projektu koordinators

Aija Taimiņa – *Dr. philol.*, LU Akadēmiskās bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāja, vadošā pētniece, aija.taimina@lu.lv

Viesturs Zanders – *Dr. philol.*, LU profesors, LNB vadošais pētnieks, viesturs.zanders@lu.lv

AUTHORS

Raivis Bičevskis – *Dr. phil.*, professor at the University of Latvia, head of the Department of Philosophy and Ethics of the Faculty of History and Philosophy, raivis.bicevskis@lu.lv

Jana Dreimane – *Dr. philol.*, leading researcher at the National Library of Latvia, Lettonica and Baltic Centre, Jana.Dreimane@lnb.lv

Linda Eltermane – *Mg. philol.*, head of the Intercultural Dialogue Centres of the Academic Library of the University of Latvia, linda.eltermane@lu.lv

Ilze Garda – *Mag. art.*, head of Austrian Library and Swiss Reading Room of the Academic Library of the University of Latvia, ilze.garda@lu.lv

Ineta Kivle – *Dr. phil.*, deputy director of the Academic Library of the University of Latvia, head of the Interdisciplinary Research Centre, leading researcher, ineta.kivle@lu.lv

Venta Kocere – *Dr. h.c.philol.*, director of the Academic Library of the University of Latvia, venta.kocere@lu.lv

Andris Levāns – *Dr.hist.*, professor at the University of Latvia, head of the Department of History and Archaeology of the Faculty of History and Philosophy, andris.lvans@lu.lv

Rihards Kūlis – *Dr. phil.*, professor at the University of Latvia, rihards.kulis@gmail.com

Kaspars Renners – research fellow and project coordinator at the Professorate of Enlightenment Cultures at the University of Potsdam

Aija Taimiņa – *Dr. philol.*, head of Department of Manuscripts and Rare Books of the Academic Library of the University of Latvia, leading researcher, aija.taimina@lu.lv

Viesturs Zanders – *Dr. philol.*, professor at the University of Latvia, leading researcher at the National Library of Latvia, viesturs.zanders@lu.lv

TĚZES
THESIS

Raivis Bičevskais

Filosofo bibliotēka – no Artemīdas tempļa līdz internetam

Kā zināms no sengrieķu filosofu dzīves apcerētāja Laertas Diogena (Vitae Philosophorum IX, I, 6), Hērakleits savu darbu “Περὶ Φύσεως” aiznesis uz Artemīdas templi. Šis templis ir pirmā filosofu bibliotēka. Tiesa, Hērakleits esot ar nodomu rakstījis neizprotami, lai viņa darbam nepieklūtu pūlis. Viņš padara savu darbu divkārt nepieejamu – rakstīdams neizprotami un novietodams templī. Tātad jau filosofijas pirmsākumos redzama pretruna starp filosofu un lasītāju, starp domātāju un sabiedrību. Šo pretrunu apzinās jau pirmie filosofi, kas par tādiem sevi sauc. Mūsdienu internets jebkuram piedāvā ieskatu filosofu domās; šīs iespējas ir kā milzīga bibliotēka, kurai ir neierobežota pieeja. Tiesa, joprojām nav zināms, vai tas ir labi: vai informācijas pieejamība, atvērtā zinātne un filosofu domu vienkāršojoši pārstāsti interneta laukos un sociālo mediju vidēs ir zināšanu un domāšanas demokratizācijas vai tomēr plebejiskošanas procesi.

Raivis Bičevskais

Philosopher's Library – from the Temple of Artemis to the Internet

As narrated by Diogenes Laertius (*Vitae Philosophorum IX, I, 6*), a contemplator of the life of ancient Greek philosophers, Heraclitus took his work "Περὶ Φύσεως" to the Temple of Artemis. This temple is the first library of philosophers. Certainly, Heraclitus deliberately wrote incomprehensibly so that the crowd would not grasp his work. He made his work doubly inaccessible – he wrote obscurely and placed it in the temple. Thus, from the very beginning of philosophy, there is a contradiction between the philosopher and the reader, between the thinker and society. This contradiction has been already recognized by the first philosophers who called themselves such. The possibilities of the modern Internet offer an insight into the minds of philosophers to many; these possibilities are like an immense library with unrestricted access. However, still remains unknown whether this is good: whether access to information, open science and the simplistic representation of philosophers' thought on the Internet and social media are processes of democratization of knowledge and thinking, or of crowd power.

Rihards Kūlis

Imanuels Kants, bibliotēka un rietumu racionālisms

Imanuela Kanta dzīvē bibliotēka un grāmatniecība kā darba lauks un intelektuālisma eksistences telpa ieņem ievērojamu vietu. Paralēli pasniedzēja darbam Kēnigsbergas Universitātē Kants vairākus gadus strādā Kēnigsbergas pils bibliotekāra palīga amatā. Kādu laiku Kants dzīvo grāmatu izdevēja I. F. Kantera mājā, kas kļuvusi par ievērojamu intelektuāļu pulcēšanās vietu un reizē par savdabīgu grāmatu krātuvi ar bibliotēkas iezīmēm. Te uzklausa jaunākās idejas, iepazīst jaunākās grāmatas, apmainās ar tām. Varētu teikt, ka bibliotēka Kantam, tāpat kā vairumam rietumu intelektuāļu, bija neatņemams dzīves un darbības lauks.

Taču, ja bibliotēku apzināties kā specifiski izvērstu un uzturētu rietumu kultūras formu, Kanta saistību ar bibliotēku var aplūkot daudz plašākā un principiālā nozīmē. Tādā gadījumā bibliotekārisma iezīmes caurauž visu Kanta filosofiju.

Kanta filosofiju var uztvert kā maksimāli sakārtotu un racionāli organizētu bibliotēku, kurā jebkuram plauktam vai atvilknei ir sava un būtiski neaizstājama vieta. Kanta filosofija nav aforismu vai gudru domu uzplaisnījums un krātuve, bet gan rūpīgi izrisinātu un argumentētu atziņu apkopojums. Kants, balstoties uz rietumu racionalitātes principiem, būvē grandiozu filosofisko sistēmu, kurā tāpat kā labi organizētā un gadsimtos veidotā bibliotēkā varētu meklēt un rast atbildes uz cilvēkam būtiskiem jautājumiem.

Varētu domāt, ka vēsturiskās attīstības gaitā ir realizējusies saistība (savstarpēja ietekme) starp bibliotēku kā specifisku un universālu rietumu kultūras organizācijas formu un rietumu filosofiju kopumā. Intelektuālās dzīves, filosofijas un bibliotēkas organizācijā ir saskatāmas līdzīgas struktūras.

Rihards Kūlis

Immanuel Kant, Library and Western Rationalism

In Immanuel Kant's life, library and sphere of book publishing played an important role both as a field of work and a space for intellectual existence. In parallel with giving lectures at the University of Königsberg, for several years Kant worked as deputy librarian at the Königsberg Castle. For some time, Kant lived in the house of book publisher I. F. Kanter; his house had become a notable gathering place of intellectuals, and, furthermore, an idiosyncratic depository of books with characteristics of a library. Here, the newest ideas were heard out, the latest books introduced and exchanged. It could be said that library to Kant – just as to most Western intellectuals – was an integral field of life and work.

However, if we perceive library as specifically developed and maintained form of Western culture, Kant's relation to library can be viewed in a much wider and principled meaning. In such case, characteristics of librarianship interweave the entire Kantian philosophy.

Kantian philosophy can be seen as utmost systematic and rationally organized library, where every shelf and drawer has its own and essentially irreplaceable place. Kant's philosophy is not a flash or depository of aphorisms or wise thoughts, but a collection of carefully solved and substantiated cognitions. Kant, based on the principles of Western rationalism, builds a grand philosophical system, where, just as in a well-organised library that is formed centuries long, one might seek and find answers to fundamental questions.

One might think that within the historical development a relation (mutual influence) has materialised between library as a specific and universal form of Western cultural organization and the Western philosophy as a whole. Similar structures can be perceived in the organisation of intellectual life, philosophy and library.

Ilze Garda

Vīnes bibliotekārs Roberts Mūzils un neizlasīto grāmatu fenomens

Roberts Mūzils (*Robert Musil*, 6.11.1880–15.04.1942) bija austriešu rakstnieks, dramaturgs un esejists, kurš pēdējos 20 dzīves gadus rakstīja savu pazīstamāko un tā arī nepabeigto romānu “Vīrietis bez īpašībām” (“Mann ohne Eigenschaften”). Vien retais zina, ka Roberts Mūzils no 1911. līdz 1914. gadam bija praktikants un bibliotekārs Vīnes Tehniskajā universitātē. Tieši šī pieredze ir kā atsauce romāna “Vīrietis bez īpašībām” vienai no nodaļām, kur tiek aprakstīts laba bibliotekāra noslēpums spēt orientēties vairāk nekā trīs miljonu grāmatu krājumā: viņš nekad nelasa neko vairāk kā grāmatas nosaukumu un saturu rādītāju, jo tas, kurš iedziļinās saturā, kā bibliotekārs ir pazudis.

Ilze Garda

The Vienesse Librarian Robert Musil and the Phenomenon of the Unread Books

Robert Musil (November 6, 1880 – April 15, 1942) was an Austrian writer, playwright and essayist who dedicated the last 20 years of his life to writing his best-known and unfinished novel “The Man Without Qualities” (“Mann ohne Eigenschaften”). Only a few know that Robert Musil was an intern and librarian at the Technical University of Vienna from 1911 to 1914. This particular experience has served as a reference in one of the chapters of the novel “The Man Without Qualities”, describing the secret of a good librarian – he is able to navigate a collection of more than three million books, because he never reads anything beyond book title and table of contents, since the person who immerses himself in the contents themselves, is lost as a librarian.

Viesturs Zanders

Dažas skices Ojāra Zandera portretam

Ojārs Zanders ir atstājis paliekošas pēdas gan Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas vēsturē, gan kultūras vēstures pētniecībā. To ir sekmējis gan O. Zandera plašais redzesloks un daudzpusīgās zināšanas Latvijas un pasaules kultūrā un vēsturē, gan viņa padziļinātā interese par vācu kultūras telpu. Padomju okupācijas režīms liedza O. Zanderam pilnvērtīgi sevi realizēt kā autoram un pētniekam. Tomēr tieši nonkonformisms un uzticība Latvijai ļāva O. Zanderam sekmīgi saglabāt un popularizēt viņam uzticētās kultūras vērtības, kā arī papildināt Misiņa bibliotēkas krājumu. Referātā ieskicētas O. Zandera dzīves gaitas līdz kļūšanai par bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāju (1968) un raksturots viņa devums Latvijas grāmatniecības vēstures izpētē.

Viesturs Zanders

Outlining the Personality of Ojārs Zanders

Ojārs Zanders has left lasting traces both in the history of Academic Library of the University of Latvia and in the research of cultural history. This has been facilitated by Ojārs Zanders' wide horizons and versatile knowledge of Latvian and world culture and history, as well as his profound interest in the German cultural space. The Soviet occupation regime prevented O. Zanders from fulfilling himself as an author and researcher. However, O. Zanders' nonconformism and trust in Latvia allowed him to successfully preserve and popularize the cultural values entrusted to him, as well as to supplement the collection of Misiņš Library. The report outlines the life of Ojārs Zanders until the time when he became the head of the Library's Department of Manuscripts and Rare Books (1968) and describes his contribution to the studies of the Latvian book publishing history.

Venta Kocere

Ojāra Zandera darba gadi bibliotēkā

Ojārs Zanders Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Fundamentālajā bibliotēkā (tagad LU Akadēmiskā bibliotēka) sāka strādāt 1968. gadā. Tā bija Misiņa bibliotēkas bijušā vadītāja, bibliogrāfa Kārļa Egles ierosme uzticēt O. Zanderam bibliofila Jāņa Misiņa un paša krātos materiālus. Par bibliotēkas Rokrakstu un reto grāmatu nodaļas vadītāju O. Zanders nostrādāja 25 gadus, bet kopumā bibliotēkā 32 gadus. Pirmais uzdevums bija sakārtot uzkrātos un neinventarizētos materiālus, iepludināt fondos to rakstnieku rokrakstus, kuri bijuši izsūtīju- mā Sibīrijā un kuru darbi politisku iemeslu dēļ lasītājiem bija nepieejami. Literatūrkritiķa Alfrēda Gobas, rakstnieka Kārļa Kraujiņa, dzejnieka Antona Bārdas rokraksti un citi kultūrvēsturei nozīmīgi materiāli, pateicoties O. Zanderam, nonāca bibliotēkā. Viņa pārziņā bija vairāk nekā 3000 retu, senu un unikālu grāmatu, sākot ar rokrakstu grāmatām no 13. gadsimta beigām, inkunābulām, paleotipiem, pirmajiem Rīgas iespieddarbiem un līdz pat mūsdienām. O. Zanders veidojis daudzas izstādes par grāmatniecības, literatūras, zinātņu vēstures un kultūras sakaru jautājumiem, vadījis ekskursijas un lasījis referātus par grāmatniecību, latviešu un cittautu literatūru, piedalījies ar ziņojumiem par Rīgas grāmatniecību un kultūru starptautiskajās zinātniskajās konferencēs Latvijā, Vācijā, Polijā, Krievijā, Igaunijā un Norvēģijā. O. Zanders bija daudzu publikāciju un grāmatu autors. 2000. gadā iznāca viņa grāmata, kas bija veltīta Rīgas 800 gadu jubilejai “Senās Rīgas grāmatniecība un kultūra Hanzas pilsētu kopsakarā (13.–17. gs.)”, kura ieguva skaistākās grāmatas titulu.

Venta Kocere

Library Years of Ojārs Zanders

Ojārs Zanders began working in the Fundamental Library of the Academy of Sciences of the Latvian SSR (today – Academic Library of the University of Latvia) in 1968. This was the initiative of Kārlis Egle, as he already entrusted the new colleague with the materials of Jānis Misiņš and those he had collected himself. O. Zanders worked as the head of the library's Department of Manuscripts and Rare Books for 25 years, and altogether his employment in library spanned 32 years. The first task was to arrange the stored and uninventoried manuscripts, to channel into the funds of the library the manuscripts of the writers who had been deported to Siberia and, for political reasons, were only stored, rendered inaccessible to readers. The manuscripts of literary critic Alfrēds Goba, writer Kārlis Kraujiņš, poet Antons Bārda and other valuable materials for cultural history entered the library through the efforts of O. Zanders. He was in charge of more than 3 000 rare, ancient and unique books, starting with manuscripts from the late 13th century, incunabula, paleotypes, the first printed works in Riga to the modern times. O. Zanders has created many exhibitions dedicated to book publishing, literature, history of sciences and cultural relations, led excursions and read reports on book publishing, Latvian and foreign literature, participated with reports on book publishing and culture in Riga at international scientific conferences held in Latvia, Germany, Poland, Russia, Estonia and Norway. O. Zanders was the author of many publications and books. 2000 saw the release of his book, which was dedicated to the 800th anniversary of Riga, "Book Publishing and Culture of Ancient Riga in the Context of Hanseatic Cities (13th–17th centuries)", which won the title of the most beautiful book.

Aija Taimiņa

Rīgas pilsētas bibliotēkas bibliotekāre un tulkotāja Nina Ozoliņa (1907—1989)

Rīgas pilsētas bibliotēkai Otrā pasaules kara sākums kļuva par traģisku robežšķirtni. Ugunsgrēkā, kas sākās 1941. gada 29. jūnijā pēc apšaudes, gāja bojā lielākā daļa no gadsimtos krātajām grāmatām. Tomēr īsu brīdi pirms tam no nenovēršamas bojāejas tika izglābta pati vērtīgākā krājuma daļa – manuskripti, vissenākās grāmatas un periodika, kas nu veido LU Akadēmiskās bibliotēkas zelta fondu. Starp ilgstoši vārdā nenosauktajiem bibliotekāriem – grāmatu glābējiem bija arī Nina Ozoliņa, Latvijas Universitātē arhitektūru studējusi bibliotēkas darbiniece, kuras darba dzīve arī turpmāk saistījās ar bibliotēku. Inteliģentā, pašreizdzīgā un smalkjūtīgā N. Ozoliņa, kurai piemita arī zīmētājas talants, būtu pieskaitāma t. s. bijušajiem ļaudīm, kas klusajā grāmatu pasaulē rada patvērumu no padomju laika reālijām. Viņas patieso būtību, kas sakņojas dziļā reliģiozitātē un pareizticības vērtībās, atklāj saglabājušās piezīmes un tulkojumi no sešām valodām. N. Ozoliņas tulkojumi no grieķu baznīcas tēvu darbiem apkopoti lasītāju iemīļotā un vairākas reizes atkārtoti izdotā grāmatā “Labestība”.

Aija Taimiņa

Nina Ozoliņa (1907—1989), Former Librarian of the Riga City Library and Translator

For the Riga City Library, the beginning of the Second World War became a tragic milestone. The fire, which broke out on June 29, 1941, after the shooting, damaged most of the books accumulated over the centuries. However, an instant before devastation, the most valuable part of the collection was saved from imminent destruction – manuscripts, the earliest books and periodicals, which now form the gold fund of Academic Library of the University of Latvia. Among the librarians – saviours of the books, who were not named for a long time was also Nina Ozoliņa, a library employee who had previously studied architecture at the University of Latvia, and whose working life was linked with the library. The intelligent, selfless and delicate Ozoliņa, who also had the talent in drawing, should be included amongst the so-called “people of former era” who, in the quiet world of books, took refuge from the realities of the Soviet time. Her true essence, rooted in deep religiosity and Orthodox values, is revealed by her notes and translations from six languages. Ozoliņa's translations from the works of the fathers of the Greek Church are collected in the book “Beneficence” (Latvian Christian Academy, 2004), which is sought after amongst readers and has been reissued several times.

Linda Eltermane

Kārlis Egle: Misiņa bibliotēkas direktors un...

Bibliogrāfs, tulkotājs un literatūrvēsturnieks Kārlis Egle (1887–1974) no 1925. līdz 1966. gadam strādāja Misiņa bibliotēkā un bija arī tās vadītājs līdz 1952. gadam. Paralēli darbam bibliotēkā K. Egle atpazīstamību literārajās aprindās iemantoja ar literatūrvēsturiskajām publikācijām periodiskajos izdevumos, latviešu rakstnieku bibliogrāfiju un kopoto rakstu sastādīšanu, pasaules literatūras klasiķu popularizēšanu un daiļdarbu tulkošanu latviešu valodā, jo īpaši indiešu rakstnieka Rabindranata Tagores (1861–1941), kā arī publicistisko darbību literatūras vēstures, grāmatniecības un kritikas mēnešrakstā "Latvju Grāmata" (1922–1931) kopā ar brāli Rūdolfu Egli (1889–1947). Latvijas Universitātes Arhīvā atrodamās personīgās lietas un citi dokumenti ļauj plašāk apskatīt šo literatūrvēsturnieka K. Egles dzīves posmu.

Linda Eltermane

Kārlis Egle: Director of Misiņš Library and...

The report is dedicated to the period of life of the bibliographer, translator and literary historian Kārlis Egle (1887–1974) from 1925 to 1966, when he worked in the Misiņš Library. In parallel with his work in the library, K. Egle gained recognition in literary circles through literary historical publications in periodicals, popularization activities of world literary classics, compiling collected articles by Latvian writers and the translation of works by Indian writer Rabindranath Tagore (1861–1941), and other world classics into Latvian, as well as his and Rūdolfs Egle's (1889–1947) journalistic work at the monthly magazine of literary history, book publishing and criticism "Latvju Grāmata" (1922–1931). The personal file and other documents found in the Archive of the University of Latvia allow to cast a broader view on this stage of life of the literary historian K. Egle.

Jana Dreimane

Mācītājs, bibliotekārs, bibliofils Gustavs Šaurums

Rīgas pilsētas bibliotēkā (mūsdienās – LU Akadēmiskā bibliotēka), kurai pēc dažiem gadiem apritēs 500 gadu, strādājušas daudzas ievērojamas personības. Viņu skaitā – mācītājs un bibliofils Gustavs Šaurums, kurš vadīja bibliotēku no 1934. līdz 1938. gadam, šajā laikā uzsākot latviešu seniespiedumu kopkataloga veidošanu. Gandrīz visu mūžu darbodamies intelektuāli un emocionāli piesātinātajā mācītāja amatā (38 gadus, no 1914. līdz 1952. gadam) viņš bija arī aktīvs vēstures, literatūras un grāmatniecības pētnieks, vairāku nozīmīgu kultūrvēstures grāmatu autors. Būdams izcils Baltijas grāmatniecības vēstures zinātnieks, viņš sakrājis vērtīgu, plašu latviešu un vācu iespieddarbu bibliotēku, kuras daļas mūsdienās atrodamas ne tikai LU Akadēmiskajā bibliotēkā un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, bet arī citās Latvijas zinātniskajās bibliotēkās. Ziņojuma nolūks – sniegt ieskatu šīs neparasti daudzpusīgās personības dzīvesstāstā un atstātajā kultūras mantojumā.

Jana Dreimane

Latvian Pastor, Librarian, Bibliophile Gustavs Šaurums

Many notable personalities have worked in the Riga City Library (today – of Academic Library of the University of Latvia), which in a few years will turn five hundred years old. Among them – the pastor and bibliophile Gustavs Šaurums, who headed the library from 1934 to 1938, and during this period he began creation of a joint catalogue of Latvian incunabula. Almost entire life serving in the intellectually and emotionally saturated position of a pastor (38 years, from 1914 to 1952), he was also an active researcher of history, literature and book publishing, as well as the author of several notable books on cultural history. As an outstanding scholar of the history of Baltic book publishing, he accumulated a valuable, extensive library of Latvian and German printed works, the parts of which can now be found not only in Academic Library of the University of Latvia and the National Library of Latvia, but also in other Latvian scientific libraries. The purpose of the report is to provide an insight into the life story of this unusually versatile personality and his contribution of cultural heritage.

**VĒSTURE UN AKTUALITĀTES /
HISTORY AND CURRENT
DEVELOPMENTS**

Cauri gadsimtiem

Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka ir viena no senākajām grāmatu krātuvēm un zinātniskajām institūcijām ne tikai Latvijā, bet arī Baltijā. Rīgas pilsētas bibliotēkas (*Bibliotheca Rigensis*) sākotne saistāma ar reformācijas kustību un datējama ar 1524. gada marta sākumu, kad Rīgas rātes pārziņā nonāca piecas likvidētā Pelēkā (franciskāņu) klostera grāmatas. Tās tika nodotas latviešu luterāņu draudzes mācītājam Nikolausam Rammam, lai “tiktu lietotas un kalpotu vispārējam labumam”. Rīgas rāti bija iespaidojis Mārtiņa Luterā aicinājums “Visiem vācu zemju rātskungiem” (1524) pilsētās dibināt laicīgas skolas un veidot plašākam sabiedrības lokam pieejamas bibliotēkas.

Bibliotēka atradās Rīgas rātes pārziņā, kas katrā atsevišķā gadījumā piešķīra nepieciešamos līdzekļus. 1553. gadā bibliotēka tika izvietota Doma baznīcas krustejas austrumu korpusā virs sakristejas. Pirmos grāmatu izsniegšanas noteikumus rāte apstiprināja 1664. gadā. Grāmatas darbam mājās izsniedza vienīgi pilsētas amatpersonām pret drošības iemaksu zelta vai sudraba naudā, bet pārējie lasītāji varēja lasīt bibliotēkā “parastajās dienās”, sākumā tās bija tikai 2 stundas nedēļā. Apgaismības ideju ietekmē palielinājās interese par gara zinātnēm un Rīgas sabiedrībā pieauga tieksme izziņāt vēsturi. Tā rezultātā 1845. gadā apstiprināja jaunus Rīgas pilsētas bibliotēkas lietošanas noteikumus: tagad grāmatu krātuve bija atvērta 4 stundas nedēļā un divas grāmatas izsniedza uz četrām nedēļām.

Sākumposmā gandrīz vienīgais, bet vēlāk nozīmīgākais bibliotēkas fonda papildināšanas veids bija dāvinājumi un testamentāri novēlējumi. Par pirmo stabilo grāmatu pienesuma avotu var uzskatīt Rīgas grāmatspiestuvi. Pirmā Rīgas grāmatspiestuve savu darbu sāka 1588. gada vidū, to līdz 1625. gadam pārziņāja no Antverpenes aicinātais tipogrāfs Nikolauss Mollīns, kuram (tāpat kā viņa amata pēctečiem) pienācās nodot bibliotēkai savu izdevumu eksemplārus. Iznākumā Rīgas pilsētas bibliotēkā izveidojās bagātākā pirmo Rīgas tipogrāfu un grāmatu izdevēju iespaiddarbu kolekcija. Sākot ar 17. gadsimtu bibliotēka visai regulāri saņēma Rīgā iespīstās Domskolas un ģimnāzijas pasniedzēju disertācijas, disputos un svinīgos gadījumos teikto runu publicējumus.

Pirmajos pastāvēšanas divsimt gados Rīgas pilsētas bibliotēkas fonds izauga līdz dažiem simtiem eksemplāru. Fondu veidoja pārsvarā reliģiska satura grāmatas latīņu valodā, bija atrodamī arī viduslaiku filosofu, antīko autoru darbi, kā arī grāmatas par medicīnu un vēsturi. Bibliotēkas fondi strauji auga – no

5 000 eksemplāru 1735. gadā līdz 11 500 eksemplāriem 18. gadsimta 90. gados. Par to, cik nepieciešamas grāmatas bija Rīgas sabiedrībai, liecināja straujais izsniegumu pieaugums – 1070 grāmatu 1846. gadā.

1900. gadā bibliotēkas fondus veidoja jau 100 000 eksemplāru. Tika akcentēts grāmatu krātuves zinātniskais raksturs, gandrīz visa literatūra bija vācu valodā. Pēc revīzijas, 1905. gada revolūcijas priekšvakarā, paredzēja iegādāties vairāk literatūras latviešu valodā; 1919. gadā pirmo reizi bibliotēkas lietvedībā ieviesa latviešu valodu. Vēsturiskais Rīgas pilsētas grāmatu krājums gandrīz pilnībā gāja bojā Otrā pasaules kara pirmajās dienās, 1941. gada 29. jūnija apšaudē nodegot Rīgas rātsnamam. No rātsnamā izvietotās bibliotēkas krājuma (aptuveni 400 000 sējumi) tika izglābti aptuveni 2% vērtīgāko seniespieddarbu un rokrakstu, kas atradās ēkas pagrabā, ugunsdrošā seifā.

Nosaukums Rīgas pilsētas bibliotēka savas tiesības pieteica lēni. Johana Frīdriha Villiša vēl 1743. gadā sarakstītās grāmatu glabātuves vēsturiskais nosaukums bija daiļrunīgs: Līdz šim nepazīstamā un apslēptā .. Rīgas pilsētas bibliotēka.

1945. gadā Rīgas pilsētas bibliotēku pārdēvēja par Valsts vēsturisko bibliotēku, bet 1946. gadā tās nosaukums mainījās uz Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Fundamentālā bibliotēka, dibināta 1524. gadā.

1992. gadā, atbilstoši jaunajām Zinātņu akadēmijas un bibliotēkas funkcijām, tā tika pārdēvēta par Latvijas Akadēmisko bibliotēku.

2009. gadā, pievienojoties Latvijas Universitātei, mainījās arī bibliotēkas nosaukums — Latvijas Universitātes Akadēmiskā bibliotēka, kurā šobrīd darbojas un lasītājus gaida gan gadu simtiem veidojušies krājumi, gan aktuālās, pēdējo gadu desmitu veidotās kolekcijas:

- Misiņa bibliotēka;
- Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa (*Bibliotheca Rigensis*);
- Austrijas bibliotēka un Šveices lasītava;
- Astrīdes un Ivara Ivasku kolekcija un lasītava;
- Starpkultūru dialoga centrs ar literatūru un informāciju par Ukrainu, Gruziju, Baltkrieviju, Azerbaidžānu, Uzbekistānu, Kazahstānu.

Through Centuries

Academic Library of the University of Latvia is one of the oldest book repositories and scientific institutions not only in Latvia, but also in the Baltics. The origins of the Riga City Library (*Bibliotheca Rigensis*) can be traced to the Reformation movement and date back to the beginning of March 1524, when five books of the liquidated Gray (Franciscan) monastery came under authority of the Riga City Council. They were handed over to the pastor of the Latvian Lutheran congregation, Nicolaus Ramm, in order to “be used and serve the common good”. Riga City Council had been influenced by Martin Luther's appeal to “All the town councillors of the German lands” (1524), which called for the establishment of secular schools and libraries accessible to a wide range of cities.

The library was under authority of the Riga City Council, which allocated the necessary funds in each case. In 1553, the library was located in the eastern building of the Dome Church above the sacristy. The first rules for issuing books were approved by the council in 1664. Books for perusal at home were handed out only to city officials for a security deposit in gold or silver, whereas other readers could read in the library on “ordinary days”, initially comprising only 2 hours a week. Under the influence of the ideas of the Enlightenment, the interest in the spiritual sciences increased and the tendency to learn history in the society of Riga increased. As a result, new rules for the use of the Riga City Library were approved in 1845, according to which the book repository was open 4 hours a week and two books were handed out for four weeks.

At the beginning, gifts and bequests were almost the sole source, but later – the most significant provenance for replenishing the library fund. The Riga book printing house can be considered the first constant source of book contributions. The first Riga printing house began its work in the middle of 1588. Until 1625, it was managed by the typographer Nicolaus Mollinus, invited from Antwerp, who (like his successors) had to submit copies of his publications to the library. As a result, the Riga City Library created the richest collection of printed works of the first Riga printers and book publishers. Starting from the 17th century, the library quite regularly received publications of dissertations, debates and speeches given by lecturers of the Dome School

and Gymnasium in Riga. In the first two hundred years of its existence, the fund of the Riga City Library grew to a few hundred copies. The fund consisted mainly of books of religious content in Latin, as well as works of medieval philosophers and ancient authors, books on medicine and history. The library's holdings grew rapidly, from 5 000 in 1735 to 11 500 in the 1790s. Rigans' need for books was evidenced by the rapid rise in the number of loaned books – 1 070 books in 1846. In 1900, the library's holdings consisted of 100 thousand copies. The scientific nature of the book repository was emphasized, and almost the entire literature was in German. After the audit, on the eve of the 1905–1907 revolution, it was planned to purchase more literature in Latvian; In 1919, the Latvian language was introduced for the first time in library records. The historical book collection of the Riga city was almost destroyed in the first days of the Second World War, when the Riga City Hall burned down on June 29, 1941. Of the library collection located in the town hall (in its entirety – approximately 400 000 volumes), about 2% comprising the most valuable antiquities and manuscripts stored in the basement of the building in a fireproof safe, were saved.

The title “Riga City Library” asserted its rights gradually. The historical name of the book repository inscribed by Johann Friedrich Willisch in 1743 was eloquent: The hitherto unknown and hidden ... Riga City Library.

In 1945, the Riga City Library was renamed the State Historical Library, but in 1946 its name was changed to the Fundamental Library of the Academy of Sciences of the Latvian SSR, founded in 1524;

In 1992, in compliance with the new functions of the Academy of Sciences and the library, it was renamed the Latvian Academic Library.

In 2009, upon joining the University of Latvia, the name of the library was also changed to Academic Library of the University of Latvia , where currently hundreds of funds and contemporary collections created in recent decades await their readers:

- Misiņš Library
- Department of Manuscripts and Rare Books (*Bibliotheca Rigensis*)
- Austrian Library and Swiss Reading Room
- Astrīde and Ivars Ivask's Collection and Reading Room
- Intercultural dialogue centres offer literature and information on Ukraine, Georgia, Belarus, Azerbaijan, Uzbekistan, Kazakhstan.

Rokrakstu un reto grāmatu nodaļa.

Saglabātie dārgumi

Latvijas Universitātes Akadēmiskās bibliotēkas rokrakstu un reto grāmatu fondā ir vairāk nekā 32 000 grāmatu un ap 18 000 rokrakstu. Jāņem vērā, ka pati bibliotēkas izveidošanās nebūt nebija nejaušība – 16. gadsimta sākumā Rīga nebija Eiropas nomale. Rīdzinieki sarakstījās ar Eiropas kultūras dižgariem.

Vērtīgi seno hroniku noraksti latīņu valodā iegūti no kādreizējiem Rīgas katoļu klosteriem un baznīcām, piemēram, 13. gadsimta beigās rakstītās “Psalterium Davidis” (Dāvida psalmi) un “Parabolae Salomonis” (Zālamana līdzības un sakāmvārdi). Šādu rokraksta grāmatu cenas bija milzīgas. Piemēram, uz pergamenta rakstītas Bībeles izgatavošanai vajadzēja izmantot ap 170 teļādu, un tās cena līdzinājās Leipciņas namdara gada algai.

Ikvienu zinātniskā bibliotēka lepojas ar inkunābulām – grāmatām, kas, pateicoties Johana Gūtenberga izgudrotajai grāmatu iespiešanas tehnoloģijai, tika izgatavotas no 15. gadsimta vidus līdz 1500. gadam. Akadēmiskajā bibliotēkā to pavisam ir 210. Vecākā inkunābula, kas saglabājusies Latvijā, ir lapa no latīņu valodas mācību grāmatas “Catholicon”, ko, domājams, 1460. gadā Mainzā iespiedis vēl pats J. Gūtenbergs.

Bibliotēkas glabāto inkunābulu tematika ir dažāda. Šeit varam atrast Akvīnas Toma (13 izdevumi), Alberta Lielā, Bonaventuras un citu viduslaiku filosofu sacerējumus, kā arī Bībeles, dažādus reliģiskus traktātus un svēto dzīves aprakstus. Antīko literatūru pārstāv Tita Līvija, Horācija, Ovidija, Vergilija darbi, Senekas vēstuļu mantojums.

Raksturojot atsevišķas LU Akadēmiskajā bibliotēkā esošās inkunābulas, īpaši jāizceļ 1500. gadā Lībekā uz pergamenta melnā un sarkanā krāsā iespiestā “Missale Viburgense” (Mesu grāmata), ko rotā septiņi kokgriezuma tehnikā darināti iniciāļi. Grāmata ir vienīgais līdz šim apzinātais eksemplārs pasaulē.

16. gadsimta pirmās puses iespieddarbu – paleotipu – vidū bibliotēkas fondos nozīmīga vieta ir Vitenbergā izdotajiem Mārtiņa Lutera darbiem. Tie ir galvenokārt polemiskas ievirzes raksti, no kuriem vairāki vēršas pie domubiedriem Rīgā, Tērbatā, Rēvelē ar aicinājumu veicināt laicīgo izglītību, dibināt skolas un bibliotēkas. Paleotipu kolekcijā atrodami Roterdamas Erasma, Petrarkas, Juvenāla, Cicerona, Ezopa darbu izdevumi.

Liela kultūrvēsturiska nozīme piešķirama kādreizējā Rīgas liceja pedagoga Johana Kristofa Broces (1742–1823) unikālajai kolekcijai, ko Rīgas pilsētas bibliotēka ieguvusi pēc viņa nāves. Tie ir 10 lielformāta sējumi “Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente...”, kuru 3130 lappusēs tušas zīmējumos, akvareļos, aprakstos un dokumentos fiksēta ne vien Rīgas, bet arī Latvijas un Igaunijas vēsture. Pieaugošais izgatavoto elektronisko un papīra kopiju skaits liecina, ka pastiprinās interese par J. K. Broces arhīvā atspoguļotajām Latvijas kultūras unikālajām vērtībām. 2017. gadā J. K. Broces mantojums tika iekļauts UNESCO “Pasaulē atmiņas” Latvijas nacionālajā reģistrā.

Būtisks ir bibliotēkas fondos saglabātais izcilā baltvācu publicista Garlība Merķeļa rokrakstu fonds – manuskripti, uzmetumi, piezīmes, plaša sarakste, tajā skaitā ar J. G. Herderu, kurš no 1765. līdz 1769. gadam strādājis Rīgas Domskolā un pilsētas bibliotēkā. Bagāta un interesanta ir ievērojamu valstsvīru, rakstnieku, zinātnieku, kultūras darbinieku autogrāfu kolekcija. Saglabājusies M. Lutera 1540. gadā uz Rīgu rakstīta vēstule, Pētera I, Katrīnas II, Napoleona parakstītie rīkojumi.

Department of Manuscripts and Rare Books.

Saved Treasures

The Academic Library's collection of manuscripts and rare books contains more than 32 000 books and about 18 000 manuscripts. Notably, the establishment of the library itself was not a coincidence – at the beginning of the 16th century, Riga was not a suburb of Europe. The Rigans corresponded with the luminaries of European culture.

Valuable copies of early chronicles in Latin were obtained from former Catholic monasteries and churches of Riga, such as “*Psalterium Davidis*” (“Psalm of David”) and “*Parabolae Salomonis*” (“Parables of Solomon”) written at the end of the 13th century. The prices of such handwritten books were extravagant. For example, production of a Bible written on parchment required the use of about 170 calfskins, and its price approached the annual salary of a carpenter in Leipzig.

The pride of every scientific library are incunabula – books that were made from the mid-15th century to the 1500s thanks to the book printing technology invented by Johann Gutenberg. There are 210 of them in the Academic Library. The oldest surviving incunabulum in Latvia is a page from the Latin textbook “*Catholicon*”, which was probably printed in 1460 in Mainz by J. Gutenberg himself.

The incunabula stored in the library encompass a variety of subjects and authors, including works by Thomas Aquinas (13 editions), Albertus Magnus, Bonaventure and other medieval philosophers, as well as the Bible, various religious treatises and descriptions of the lives of saints. Ancient literature is represented by the works of Titus Livius, Horace, Ovid, Virgil, the legacy of Seneca's letters.

To characterise some of the incunabula stored at the Academic Library, “*Missale Viburgense*” (“Book of Missals”) is particularly notable – printed in Lübeck in 1500, on a parchment in black and red, decorated with seven woodcut initials. The book is the only known copy in the world so far.

The printed works of the first half of the 16th century – paleotypes – include the works of Martin Luther published in Wittenberg, which have an important place in the library funds. These are mainly polemical articles, several of which address like-minded people in Riga, Tartu, Reval with a call to promote secular education, to establish schools and libraries. The collection of paleotypes includes editions of the works of Erasmus of Rotterdam, Petrarch, Juvenal, Cicero and Aesop.

Great cultural and historical significance is attached to the unique collection of the former teacher of the Riga Imperial Lyceum J. C. Brotze (1742–1823), acquired by the Riga City Library after his demise. These are 10 large-format volumes “Sammlung verschiedener Liefländischer Monumente ...”, consisting of 3130 pages of ink drawings, watercolours, descriptions and documents, which record not only the history of Riga, but also the history of Latvia and Estonia. The ever-growing number of electronic and paper copies shows that there is a rising interest in the unique values of Latvian culture reflected in the archives of J. C. Brotze. In 2017, the legacy of J. C. Brotze was included in the UNESCO “Memory of the World” National Register of Latvia.

The fund of handwritten documents of the outstanding Baltic German publicist Garlieb Merkel – manuscripts, sketches, notes, extensive correspondence, including letters exchanged with J. G. Herder, who worked at the Riga Cathedral School and the city library from 1765 to 1769, is preserved in the library funds. The collection of autographs of prominent statesmen, writers, scientists and cultural workers is rich and interesting. The letter written by Martin Luther to Riga in 1540, the orders signed by Peter I, Catherine II, Napoleon have been preserved.

Misiņa bibliotēka

Misiņa bibliotēka, vecākā un pilnīgākā latviešu literatūras krātuve pasaulē, ir nenovērtējams nacionālās kultūras, mākslas, valodas, literatūras, folkloras un zinātnes bagātību krājums, kas liek apzināties pamatvērtības, ar kurām varam pastāvēt līdzās citām kultūras tautām. Misiņa bibliotēka ir dibināta 1885. gada 19. septembrī, kad Jānis Misiņš (1862–1945) saņēma Vidzemes gubernatora atļauju atvērt sava tēva mājās Krācēs privātu publisku bibliotēku, kaut gan grāmatas lasīšanai apkārtējiem iedzīvotājiem viņš izsniedza jau kopš 1880. gada.

Vairāk nekā 130 gadu ilgā pastāvēšanas laikā Misiņa bibliotēkas krājumu veido 1,3 miljoni grāmatu, periodisko izdevumu, sīkiespieddarbu un vairāk nekā 1 miljons rokrakstu. Misiņa bibliotēkā ir pieejams vērtīgākais un apjomīgākais letonikas krājums valstī:

- Latvijā izdotie iespieddarbi jebkurā valodā;
- iespieddarbi latviešu valodā un izdoti jebkurā pasaules vietā;
- iespieddarbi par Latviju un latviešiem jebkurā valodā un izdoti jebkurā pasaules vietā, arī latviešu autoru darbu tulkojumi svešvalodās;
- Latvijas kultūras vēsturei un pasaules kultūras mantojumam nozīmīgi seniespiedumi, vietējo un trimdas latviešu kultūras darbinieku un zinātnieku personīgie arhīvi – vēstules, rokraksti, dokumenti, fotogrāfijas, oriģinālzīmējumi, notis un citi materiāli.

MEKLĒJIET RAKSTOS!

Misiņš Library

Misiņš Library, the oldest and most complete repository of Latvian literature in the world, is an invaluable collection of national cultural, artistic, linguistic, literary, folklore and scientific values, rising awareness of the fundamental values which enable coexistence with other cultural nations. Misiņš Library was founded on September 19, 1885, when Jānis Misiņš (1862–1945) received permission from the Governor of Vidzeme to open a private public library in his father's homestead "Krāces", although he had been lending books to the people of the neighbourhood since 1880.

In more than 130 years of existence, Misiņš Library has a collection of 1.3 million books, periodicals, job publications and more than 1 million manuscripts. Misiņš Library has the most valuable and extensive collection of Lettonica in the country:

- Printed materials published in Latvia in any language.
- Printed materials in Latvian language published anywhere in the world.
- Printed materials about Latvia and Latvians in any language and published anywhere in the world, including translations of works by Latvian authors into foreign languages.
- Early prints important for the history of Latvian culture and world cultural heritage, personal archives of local and exiled Latvian cultural workers and scholars – letters, manuscripts, documents, photographs, original drawings, sheet music, and other materials.

SEARCH IN TEXTS!

Akadēmiskā filosofija Latvijā: Latvijas Universitātes Vēstures un filozofijas fakultāte. Filozofijas un ētikas nodaļa

Fakultātes pirmsākumi meklējami 1919. gadā, kad Latvijas Universitātē tika nodibināta Filoloģijas un filozofijas fakultāte. Laikiem un nosaukumiem vairākkārt mainoties, 1970. gadā, reorganizējot Vēstures un filoloģijas, kā arī Juridisko un filozofijas fakultāti, tika izveidota Vēstures un filozofijas fakultāte, kas pastāv līdz mūsdienām. Patlaban fakultāte nodrošina akadēmiskās studijas vēsturē un filozofijā un piedāvā augstāko akadēmisko izglītību trīs līmeņu studijās – bakalaura, maģistra un doktora studiju programmās.

<https://www.vff.lu.lv>

Filozofijas un ētikas nodaļa patlaban ir vienīgā vieta Latvijā, kur iespējams studēt filosofiju visos studiju līmeņos. Tā ir ne tikai studiju, bet arī pētniecības vieta: docētāji un pētnieki sadarībā ar Latvijas, Eiropas un pasaules partneriem, piedalās projektos un dod nopietnu pienesumu fundamentālu filosofisku pieņēmumu analīzēs, jēdzienu un teorētisko sistēmu kritikā un interpretācijās, valodas un kultūras formu hermeneitikā un jaunu pētniecisko perspektīvu attīstībā. Eiropas ilgajā filozofijas mantojumā balstītajās studijās, kurās apvienojas klasika ar modernās domas aktuālo problēmu risinājumiem un ar starpdisciplināri un starptautiski vērstu pētniecību, tiek iesaistīti maģistra un doktora līmeņa studenti. Klasisko filozofijas pamattekstu tulkošana latviešu valodā, Latvijas, Eiropas un pasaules mēroga publikācijas, filozofijas tematikai pievērstu konferenču un citu pasākumu rīkošana ir pašreizējās aktualitātes konkurētspējīgai attīstībai. Sociāli politisko jautājumu aplūkojums, to kultūras konteksts, argumentācijas veidi un struktūras veicina pamatotas zināšanas un aptverošu izpratni par mūsdienu sabiedrības kompleksu dinamiku.

Šobrīd aktuālā pētniecība fokusējas uz Eiropas filozofijas vēsturi, īpaši 20.–21. gadsimta filosofiju, praktisko, teorētisko un zinātnes filosofiju. Pēdējos gados īpaša uzmanība pievērsta humanitāro zinātņu starpdisciplināritātei. Par to liecina sadarbība ar LU Akadēmiskās bibliotēkas Starpnozaru pētniecības centru, kopīgi gatavotie projekti par rakstītā kultūras mantojuma nozīmi mūsdienu sabiedrībā, starptautiskās konferences filozofijā. Gan Latvijā (sadarībā ar LU Filozofijas un socioloģijas institūtu), gan ārpus tās Vēstures un filozofijas fakultātes partnerība ir pārstāvēta Filozofijas atbalsta fondā, Martina Heidegera biedrībā Latvijā u. c.

<https://www.vff.lu.lv/par-mums/filozofijas-un-etikas-nodala>

Academic philosophy in Latvia: University of Latvia, Faculty of History and Philosophy. Department of Philosophy and Ethics

The origins of the faculty can be traced back to 1919, when the Faculty of Philology and Philosophy was established at the University of Latvia. As times and names changed several times, in 1970, with the reorganization of the Faculty of History and Philology, as well as the Faculty of Law and Philosophy, the Faculty of History and Philosophy was established, which still exists today. Currently, the faculty provides academic studies in history and philosophy and offers higher academic education in three levels of studies – bachelor's, master's and doctoral study programmes. <https://www.vff.lu.lv>

The Department of Philosophy and Ethics is currently the only place in Latvia offering the studies of philosophy at all study levels. It is also a research centre: lecturers and researchers in cooperation with partners from Latvia, Europe and beyond participate in projects and make significant contributions to the analysis of fundamental philosophical assumptions, critique and interpretation of concepts and theoretical systems, hermeneutics of language and cultural forms, and development of new research perspectives. Master's and doctoral students are involved in studies based on Europe's long-standing philosophical heritage, combining classics with solutions to current problems of contemporary thought, as well as interdisciplinary and internationally oriented research. The translation of classical basic texts of philosophy into Latvian, the organization of Latvian, European and world-wide publications, conferences and other events dedicated to the topics pertaining to philosophy are the topicalities for competitive development. The consideration of socio-political issues, their cultural context, types of substantiation and structures promote sound knowledge and a comprehensive understanding of the complex dynamics of modern society.

The current research focuses on the history of European philosophy, especially in the 20th and 21st century philosophy, applied and theoretical philosophy, as well as philosophy of science. In recent years, special attention has been paid to the interdisciplinarity of the humanities. This is evidenced by the cooperation with the Interdisciplinary Research Centre of the University of Latvia Academic Library, jointly prepared projects dedicated to written cultural heritage in contemporary society, and international conferences of philosophy. Both in Latvia (in cooperation with the University of Latvia Institute of Philosophy and Sociology) and abroad, the Faculty of History and Philosophy has built partnerships, which are also represented in the Philosophy Support Foundation, Martin Heidegger Society in Latvia, etc.

<https://www.vff.lu.lv/par-mums/filozofijas-un-etikas-nodala>

LU Akadēmiskās bibliotēkas Starpnozaru pētniecības centrs: Bibliotēka — senatnes un modernitātes savijums

2017. gada 29. maijā ar LU Senāta sēdes lēmumu tika nodibināts LU Akadēmiskās bibliotēkas Starpnozaru pētniecības centrs, kas nu jau ceturto gadu aktīvi līdzdarbojas konferenču organizēšanā, publikāciju gatavošanā un pētniecisko tēmu izstrādē un publicēšanā. Centra ētiskās vērtības – klausīšanās māksla, citādā pieņemšana, tolerance un empātija – ir nozīmīgas lielu personību un zinātņu nozaru kopīgos pētījumos.

Bibliotēka ir viens no senākajiem, bet arī progresīvākajiem un dinamiskākajiem izglītības un kultūras institūtiem. Tās pamatvērtības veidojas gadsimtiem ilgi, bet formas, darbības intensitāte mainās līdz ar laikmeta attīstības tendencēm – no rokrakstu un senu tekstu glabātavas, no īpašas grāmatu vides un zināšanu avotu krātuves līdz virtuālām un attālināti pieejamām bibliotēku kolekcijām un informācijas resursiem. Bibliotēku var uzskatīt par noteikta laikmeta kultūras un izglītības indikatoru. Tā dod iespēju gan strādāt ar autentisku materiālu, gan veidot konceptuāli modernu un 21. gadsimtam atbilstošu vidi – interaktīvas izstādes un atraktīvas daudznozaru krājuma interpretācijas, iesaistīt Latvijas Universitātes radošo un intelektuālo potenciālu. Autentisku tekstu radītā patiesības un īstenības gaisotne, no vienas puses, un jaunākie pētījumi nozarē, no otras puses, veido dinamisku un savstarpēji papildinošu vidi starpnozaru pētniecības attīstībai. Šis senatnes un modernitātes savijums ir pamanāms ikvienā nozīmīgā izglītības un zinātnes centrā gan lokālā, gan starptautiskā mērogā: Oksfordā, Sorbonnā, Romā, Prāgā, Tartu, Rīgā un citur. Dinamisms starp senatni un modernitāti parāda katras lietas vērtību kā vēstures kontekstā, tā nākotnes perspektīvā. Līdzīgā dinamikā veidojas arī bibliotēkas. Mūsdienās katras bibliotēkas attīstības ceļš ir gan tās izvēles apliecinājums, gan spēja informācijas lavīnā saredzēt sev atbilstošāko attīstības modeli.

LU Akadēmiskā bibliotēka ir atvērta dažādu zinātņu kopīgiem akadēmiskiem pētījumiem, vienojot atšķirīgas zinātņu nozares, veicot krājuma pētniecisko darbu letonikā, grāmatniecības vēsturē, tekstu pirmavotu pētniecībā un dažādu nozaru saskarsmes horizontu meklējumos. Par to liecina notikušās starptautiskās starpdisciplinārās konferences: *Saprašanās māksla* (2018); *Grāmata. Zīme. Krāsa* (2019), *Ļaut lietām būt! Edmundam Huserlam 160, Martinam Heidegeram 130* (2019); *Izmērītais laiks un telpa* (2020); *Bibliotēka un personība* (2021). Starptautiskie projekti sadarbībā ar Sanktpēterburgas Universitāti (žurnāla "Horizon" sējuma zinātniskā redakcija), Jagaiļa Universitāti Krakovā (žurnāla "The Polish Journal of Aesthetics" sējuma zinātniskā redakcija), Zinātnes un pētniecības centru Koper Slovēnijā par polifonijas un klausīšanās starpdisciplinārajiem aspektiem u. c.

Interdisciplinary Research Centre at Academic Library: Library — Intertwining of Antiquity and Modernity

The Interdisciplinary Research Centre of Academic Library of the University of Latvia was established On May 29, 2017 by the decision of the sitting of the University of Latvia Senate. The centre's ethical values encompass the art of listening, acceptance of the difference, toleration and empathy. These values are important in the joint research of great personalities and scientific disciplines.

The library is one of the oldest, but simultaneously also the most progressive and dynamic institutes of education and culture. Formation of its core values spans centuries, whereas intensity of the form and activity changes with the development trends of the era – from the repository of manuscripts and ancient texts, from a special repository of books and knowledge sources to virtual and remotely accessible library collections and information resources. The library can be considered as an indicator of the culture and education of a certain era. The library provides an opportunity to work with authentic material, as well as to create a conceptually modern, the 21st-century-appropriate environment – interactive exhibitions and attractive interpretations of a multidisciplinary collection, to involve the creative and intellectual potential of the University of Latvia. The atmosphere of truth and reality created by authentic texts, on the one hand, and the most recent research in the field, on the other, create a dynamic and complementary environment for interdisciplinary research. This intertwining of antiquity and modernity can be observed in every major educational and scientific centre, both locally and internationally: in Oxford, the Sorbonne, Rome, Prague, Tartu, Riga and elsewhere. The dynamics between antiquity and modernity shows the value of each thing both in the context of history and in the perspective of the future. Libraries are developing in a similar dynamic. Today, the development path of each library is both a confirmation of its choice and the ability to see the most appropriate development model in the information avalanche.

Academic Library of the University of Latvia is open to joint academic research of various sciences, uniting different fields of science, conducting research work for the collection of writings in Lettonica, history of book publishing, research of primary sources of texts and search for horizons of communication between different fields. This is evidenced by international interdisciplinary conferences: “The Art of Understanding” (2018); “Book. Sign. Colour” (2019), “To Let Things Be! Edmund Husserl 160, Martin Heidegger 130” (2019); “Measured Time and Space” (2020); “Library and Personality” (2021). International projects have been implemented in cooperation with St. University of St. Petersburg (scientific edition of the periodical “Horizon”), Jagiellonian University in Krakow (scientific edition of “The Polish Journal of Aesthetics”), Science and Research centre Koper, Slovenia on the interdisciplinary aspects of polyphony and listening, and others.

Latvijas Universitātes
Vēstures un filozofijas fakultātes un
Latvijas Univesitātes Akadēmiskās bibliotēkas

**AKTUĀLIE STARPTAUTISKIE UN
PĒTNIECĪBAS PROJEKTI**

**CURRENT INTERNATIONAL AND
RESEARCH PROJECTS**

of the Faculty of History and Phylosophy and
Academic Library of the University of Latvia

Institutum Herderianum Rigense: Herdera Institūts Rīgā kā zinātnes tīkls Eiropas zinātnes tīklojumā (HeInRi) (2020—2023)

Kopš 2020. gada decembra Latvijas Universitātē tiek īstenots projekts “*Institutum Herderianum Rigense*: Herdera institūts Rīgā kā zinātnes tīkls Eiropas zinātnes tīklojumā (HeInRi)” (LZP reģistrācijas Nr. lzp-2020/2-0083, LU reģistrācijas Nr. LZP2020/9). Projekts tika atbalstīts Latvijas Zinātnes padomes individuālo projektu iesniegumu atklātā konkursa programmā “Zinātnisko institūciju zinātnes izcilības un snieguma finansējuma nodrošinājums pētniecības specializācijas, izcilības un ietekmes stiprināšanai – vienotas akadēmiskās un zinātniskās karjeras sistēmas reformas ieviešanai un zinātnes un inovācijas lomas palielināšanai”.

“Herdera institūts Rīgā” – izglītības centrs, zinātniska institūcija, augstskola (1921–1939). Tā ieguldījumam modernās zinātnes ģenēzē ir nozīmīga vieta Latvijas, Eiropas un pasaules kontekstā. Par to liecina Herdera institūta saziņa ar tādiem zinātniekiem kā M. Planks, J. J. fon Ikskils, V. Nernsts u. c. un pārsteidzoši labi organizētais zinātnes tīklojums, kura izpētei projekta gaitā ir trīskārša nozīme:

1. Herdera institūta darbinieku sarakste ar ievērojamiem Eiropas un pasaules mēroga zinātniekiem Rīgas pētniecības un izglītības mērķu labad.
2. Herdera institūta sadarbība ar vairāk nekā 50 zinātniskajām institūcijām Eiropā un pasaulē – šo institūciju tīkla un šī tīkla struktūras pētījums.
3. Herdera institūta tīklošanās Baltijas ietvaros un attiecības ar Baltijas augstskolām zinātnes un izglītības jomā.

Projekta ietvaros paredzēts veikt nozīmīgāko zinātniskās sarakstes paraugu digitalizāciju. <https://www.heinri.lv>

Institutum Herderianum Rigense: Herder Institute in Riga as a Scientific Network in the European Science Constellation (HeInRi) (2020—2023)

Since December 2020, the University of Latvia has been implementing the project “Institutum Herderianum Rigense: Herder Institute in Riga as a Scientific Network in the European Science Constellation” (HeInRi) (LAS registration No. lzp-2020 / 2-0083, UL registration No. LZP2020 / 9). The project was supported under the auspices of the Latvian Council of Science open call for individual project applications to programme “Provision of funding for scientific excellence and performance of scientific institutions to strengthen research specialization, excellence and influence – to implement a unified academic and scientific career system reform and increase the role of science and innovation”.

“Herder Institute in Riga” is an educational centre, scientific institution, higher education institution (1921–1939). Its contribution to the genesis of modern science has an important place in the context of Latvia, Europe and the world. This is evidenced by the Herder Institute's communication with such scientists as M. Planck, J. J. von Uexküll, W. Nernst and others, and the well-organized scientific network, the research of which has a threefold role in the course of the project:

1. Correspondence of the staff of the Herder Institute with prominent European and world-class scientists for the purposes of research and education in Riga.
2. Cooperation of the Herder Institute with more than 50 scientific institutions in Europe and worldwide – studies of the network of these institutions and the structure of this network.
3. Networking of the Herder Institute within the Baltics, and relations with Baltic universities in the fields of science and education.

Within the framework of the project, it is planned to digitize the most important samples of scientific correspondence. <https://www.heinri.lv>

ERASMUS+ projekts “Kultūras mantojuma nākotne modernajā Eiropā” (2019—2022)

Astoņas Eiropas universitātes (Potsdama, Rīga, Boloņa, Atēnas, Bordo, Berlīne, Kopenhāgena, Krakova) īsteno projektu “Kultūras mantojuma nākotne modernajā Eiropā”. Tā mērķis ir savstarpēji vienot vietējās, reģionālās un nacionālās iniciatīvas kultūras mantojuma objektu vākšanā un saglabāšanā gan Latvijā, gan partnervalstīs un izveidot visaptverošu Eiropas mācību un pētniecības tīklu šajā jomā. Īpaša uzmanība tiek pievērsta teksta tradīciju pētniecībai, ietverot arī manuskriptus un grāmatu kultūru, to mediālos apstākļus un privāto lomu kultūras identitātes veidošanā.

Projekta aktivitātēs – starptautiskajos semināros, vasaras skolās – veicina projekta partneruniversitāšu pētnieku un studentu, un asociēto kultūras iestāžu ekspertu apmaiņu.

<https://www.uni-potsdam.de/de/fucuhe>

ERASMUS+ Project “The Future of Cultural Heritage in Modern Europe” (2019—2022)

The topic of the project is „The Future of Cultural Heritage in Modern Europe“. Eight European universities are participating in the project: Universities of Potsdam, Riga, Bologna, Athen, Bordeaux, Berlin, Kopenhagen, Krakow. The project aims at interconnecting local, regional and national initiatives of collecting and preserving objects of cultural heritage within the partner states to create an overarching European network of teaching and researching on the field. A special focus lies on the tradition of textual sources, comprising manuscript as well as book culture, its medial conditions and its pivotal role for the formation of cultural identities.

Central activities of the project are international workshops, summer schools and the exchange of researchers and students from the partner universities, as well as of experts from the associated cultural institutions.

<https://www.uni-potsdam.de/de/fucuhe>

Valsts pētījumu programmas “Latviešu valoda”

6.1 apakšprojekts “Valodas ontoloģija” (2018—2021)

Valsts pētījumu programmas “Latviešu valoda” ietvaros tiek identificēti un pētīti latviešu valodas ilgtspējai un attīstībai nozīmīgākie jautājumi. Programmas mērķis ir paplašināt zināšanu bāzi latviešu valodniecības un tās saskarjumu zinātnēs, veicinot latviešu valodas un tās paveidu, tai skaitā latgaliešu rakstu valodas, un lībiešu valodas kā autohtonās valodas izpēti un attīstību.

6.1 apakšprojekts “Valodas ontoloģija” pievēršas valodas ontoloģijas pētījumiem kultūrvēsturiskā un sociālā skatījumā – valodas lomai valstiskajā un sociālajā identitātē, valodas kā valstiskuma vērtības nozīmei, valodas un varas attiecībām, kā arī cilvēka un realitātes pastarpinājuma valodā ietekmei uz attiecībām sabiedrībā.

<https://www.izm.gov.lv/lv/media/5818/download>

National Research Programme “Latvian Language” sub-project 6.1 “Ontology of Language” (2018—2021)

Within the framework of the NRP “Latvian Language”, the most important issues for the sustainability and development of the Latvian language are identified and researched. The aim of the programme is to expand the knowledge base in Latvian linguistics and the related sciences by promoting the research and development of the Latvian language and its variants, including Latgalian written language, and the Liv language as an indigenous language.

Sub-project 6.1 “Ontology of Language” is aimed at the research of language ontology from the cultural historical and social point of view – the role of language in national and social identity, the importance of language as a value of statehood, the relationship between language and power, as well as the influence of human and reality mediation through language on the relationships in society.

<https://www.izm.gov.lv/lv/media/5818/download>

Divpusējs (Slovēnija—Latvija) starptautisks starpdisciplinārs pētniecības projekts “Klausīšanās un polifonija: atbalsis fenomenoloģijā, ētikā un antropoloģijā” (2020—2022)

Zinātnes un pētniecības centrs Koper Slovēnijā, sadarbībā ar LU Akadēmiskās bibliotēkas Starpnozaru pētniecības centru, īsteno starpdisciplināru un daudzdimensionālu projektu par klausīšanos un polifoniju.

Projekta (BI-LV/20-22-006) mērķis ir padziļināt izpratni par klausīšanos un polifoniju un, pamatojoties uz atšķirīgu nozaru un metodoloģiju sinerģiju, starpdisciplināru pieeju, piedāvāt jaunas pētījuma objekta konceptualizācijas iespējas, tās saistot ar aktuālām norisēm sabiedrībā, kultūrā, mākslā. Klausīšanās kā polifonija un polifonija kā simultāna daudzu komponentu līdzās pastāvēšana ir cilvēka un vides mijiedarbības pamatā. Šajā gadījumā vide ir ne tikai materiāli mērāma, bet arī idejiski, emocionāli, radoši apliecināma. Projekts paredz daudzpusējas pētniecības aktivitātes: vizītes, pētniecību bibliotēkās un arhīvos, konferences, starptautiskus simpozijus, akadēmiskās lekcijas, diskusijas, publikācijas. Projektā tiek pētīta klausīšanās un polifonija no fenomenoloģijas, ētikas un antropoloģijas aspektiem, izmantojot dažādas pētnieciskās pieejas un tematiku: a) skaņas fenomenoloģiju un hermeneitiku; b) balss un valodas skaidrības semantiku; c) klausīšanās mākslu; d) uztveri; e) klausīšanās polifoniju kā atvērtību un citādā saprašana; f) intersubjektīvo ētiku. Projekta pētnieciskie rezultāti tiks publicēti Jagaiļa Universitātes Krakovā zinātniskajā izdevumā “The Polish Journal of Aesthetics”.

Bilateral (Slovenia—Latvia) international interdisciplinary research project “Listening and Polyphony: Echoes of Phenomenology, Ethics and Anthropology” (2020—2022)

Science and Research centre Koper, Slovenia, in cooperation with the Interdisciplinary Research Centre of Academic Library of the University of Latvia is currently implementing an interdisciplinary and multidimensional project dedicated to listening and polyphony.

The aim of the project (BI-LV/20-22-006) is to enhance the understanding of listening and polyphony and, based on the synergy of different fields and methodologies, as well as interdisciplinary approach, to offer new opportunities for conceptualization of the research object, linking them with current developments in society, culture, art. Listening as polyphony and the coexistence of many components of polyphony form the basis of human-environment interaction. In this case, the environment is not only materially measurable, but also ideologically, emotionally, creatively verifiable. The project envisages multilateral research activities: visits, research of library and archive sources; conferences, international symposia, academic lectures, discussions, publications. The project explores listening and polyphony from the aspects of phenomenology, ethics and anthropology, using different research approaches and topics: a) sound phenomenology and hermeneutics; b) the semantics of voice and language sound; c) the art of listening; d) perception; e) polyphony of listening as openness and understanding of the other; f) intersubjective ethics. The research results of the project will be published in the scientific periodical “The Polish Journal of Aesthetics” of the Jagiellonian University in Kraków.

Starpdisciplinārs projekts “Izmērītais laiks un telpa — skaitlis, kartes, kalendāri” (2020—2021)

Starpdisciplinārs Latvijas Universitātes projekts, kuru vada LU Akadēmiskās bibliotēkas Starprozaru pētniecības centrs un kura īstenošanā piedalās ģeogrāfi, astronomi, mūziķi, filosofi, bibliotekāri, kultūras pētnieki un vēsturnieki. Viņi katrs no sava skata punkta raugās uz izmērīto laiku un telpu. Projektā paredzēta konference-diskusija un publikācija – zinātnisku rakstu krājums.

Mūsdienu irstošajā, pandēmijas traumētajā sabiedrībā arvien neatlaidīgāk sevi piesaka nepieciešamība meklēt stabilitāti, noturīgumu, kārtību. Skaitlis saistās ar stabilitāti un proporcijām, harmoniju, tas ir ģeometrisku figūru un cilvēka ķermeņa aprēķinos u. c., tas veido digitālo pasauli, virtuālo vidi, modeļus utt. Skaitlis ir pētāms, balstoties uz konkrētiem piemēriem un procesiem, bet to var vērtēt arī kā substanci, rīku, mēru stabilitātei u. c. Skaitlis ir matemātisks objekts, abstrakts un inteligibls, neatkarīgs attiecībā pret nacionālo valodu tulkojumiem, noturīgs mērs attiecībā pret subjektīvām interpretācijām, bet ir klātesošs atšķirīgās zinātņu nozarēs – humanitārajās un mākslas zinātnēs, sociālajās zinātnēs, dzīvības zinātnēs, metazinātnēs. Kas un kā skaitlis ir domāšanā, realitātē, atšķirīgās darbības sfērās – kartogrāfijā, ģeogrāfijā, laika skaitīšanā, matemātiskā, mūzikā, filosofijā, dejā u. c.? Kā skaitlis veido references uz realitāti – pārvaldītajām un iesavinātajām teritorijām, domāšanas telpu un konceptu? Kā izmērīto laiku un telpu attēlot uz papīra lapām vai datora ekrānos? Kādu laiku iespējams attēlot, bet kuru tikai pārdzīvot? Vai visās kartēs ir drošticamas references uz objektīvo realitāti, un vai visos kalendāros dienas un gadi ir mērāmi ar Zemes veikto orbītu ap Sauli? Kā laiks tiek mērīts mūzikā un dejā? Kādas laika un telpas stratas ir izmērītas skaņdarba notācijā? Kā rast saikni starp subjektīvo un objektīvo laiku, starp objektīvi izmērāmo trīs dimensiju telpu un subjektīvo telpuztveri? Šie un daudzi citi jautājumi ir projekta ierosinātāji.

Interdisciplinary project “Measured Time and Space – Number, Maps, Calendars” (2020–2021)

An interdisciplinary project of the University of Latvia, managed by the Interdisciplinary Research Centre of the Academic Library of the University of Latvia, and implemented with involvement of geographers, astronomers, musicians, philosophers, librarians, researchers of culture and historians. All of them, each from his own perspective explores “the measured space and time”. The project proposes a conference – discussion and a publication – a collection of scientific articles.

In today's fragile society traumatized by pandemic, the need to seek stability, resilience and order declares itself with growing insistence. A number is related to stability and proportions, harmony, it is contained in the calculations of geometric shapes and the human body, etc., it forms the digital world, virtual environment, models, etc. The number can be studied on the basis of specific examples and processes, but it can also be evaluated as a substance, a tool, a measure of stability, etc. The number is a mathematical object, abstract and intelligible, independent of the translations in national languages, a lasting measure in relation to subjective interpretations, while being present in different branches of science – humanities and arts, social sciences, life sciences, meta-sciences. What is a number and how is it represented in thinking, in reality, in different spheres of activity: cartography, geography, counting of time, mathematics, music, philosophy, dance, etc.? How do numbers form references to reality – governed and expropriated territories, space of thought and concept? How to display the measured time and space on sheets of paper or computer screens? What time can be portrayed, and what time can only be survived? Do all maps have reliable references to objective reality, and are the days and years measurable by the Earth's orbit around the Sun in all calendars? How is time measured in music and dance? What time and space strata are measured in the notation of the composition? How to find the connection between subjective and objective time, between objectively measurable three-dimensional space and subjective perception of space? These and many other issues are the initiators of the project.

